

El pla per a l'actualització del programa d'immersió lingüística a Catalunya (2007-2013)

Pere Mayans Balcells i Imma Canal Santos

Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació

Resum

En aquesta comunicació es presenten les raons que han impulsat el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya a promoure el pla per a l'actualització de la metodologia d'immersió lingüística en l'actual context sociolingüístic català. També s'hi presenten els objectius generals d'aquest pla: adequar la metodologia d'immersió lingüística a la nova realitat de les aules amb diversitat lingüística i cultural; adaptar la didàctica de la llengua i de les habilitats lingüístiques a la nova realitat de l'alumnat; facilitar als centres nous recursos didàctics per treballar la llengua i la diversitat lingüística, i adequar el projecte lingüístic de centre a aquesta nova realitat (basant-nos principalment en el treball dels usos lingüístics). Finalment, s'indicaran quines són les diverses fases del pla i quins són els agents implicats en cadascuna d'aquestes fases i quina és la seva funció.

Paraules clau: immersió, Catalunya, actualització, pla, objectius generals.

Abstract

The present paper deals with the reasons why the Education Department (Departament d'Educació) of the Generalitat de Catalunya has promoted the "Master Plan to update the methodology of linguistic immersion" (Pla per a l'actualització de la metodologia d'immersió lingüística) in the current Catalan sociolinguistic context. This paper explains also the general objectives of this development plan: to adapt the methodology of linguistic immersion to the new reality of the classrooms — its cultural and linguistic diversity; to adapt the language teaching methodology to the learners new reality; to provide the centres with new teaching resources to work on the new linguistic diversity; and to adapt the centres linguistic project — based mainly on the work of language use— to this new reality. Lastly, this article will present the different stages of the master plan, the agents involved on each stage and their role on it.

Key words: immersion, Catalonia, update, Master Plan, general objectives.

1. Introducció

En aquesta comunicació es presenten els objectius que s'ha marcat el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya a l'hora d'actualitzar el programa d'immersió lingüística en el context sociolingüístic actual. Bàsicament, per tant, es defineixen les fases d'aquest pla, els eixos d'actuació, principalment de formació permanent dirigida al conjunt del professorat de primària i de secundària, i els diversos agents educatius que hi estan implicats. Aquestes actuacions cal situar-les dins del Pla per a la Llengua i la Cohesió Social, endegat pel Departament d'Educació el 2004, el qual ha estat el punt de referència de l'educació lingüística del nostre sistema educatiu: integració de l'alumnat nouvingut (aules d'acollida), plans educatius d'entorn, classes de llengües d'origen...

Per fer-ho, en primer lloc, ens referirem a la primera immersió, que esdevingué un autèntic reuulsiu per al sistema educatiu de Catalunya, a l'aplicació d'aquest programa en aquell context determinat (dècada dels vuitanta), a la necessitat actual d'un nou impuls (i actualització) d'aquella immersió en un context clarament més multilingüe, al Pla per a la Llengua i la Cohesió Social, a les bases teòriques de la nova immersió, als eixos i les fases del pla, als agents educatius implicats i a la política de materials didàctics del departament en matèria d'ensenyament de segones llengües.

2. La primera immersió lingüística: una decisió democràtica

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya del 1979 va establir l'oficialitat del català, que s'afegia a la del castellà (que a la Constitució espanyola del 1978 s'havia declarat com la llengua espanyola oficial a tot l'estat). En concret, a l'article 3 de l'Estatut del 1979 hi havia dos punts que després han esdevingut fonamentals en la política lingüística de la Generalitat de Catalunya: el reconeixement del català com a llengua pròpia i el compromís de garantir l'ús normal i oficial de les dues llengües oficials, per tal d'aconseguir una plena igualtat d'ambdues pel que fa als drets dels ciutadans.

La Llei 7/1983, de 18 d'abril, de normalització lingüística a Catalunya (<http://www.bibiloni.net/legislacio/LNLC.htm>), segons que s'establia a l'article 1.1, tenia *per objecte el desenvolupament de l'article 3 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya per tal de dur a terme la normalització de l'ús de la llengua catalana en tots els àmbits i de garantir l'ús normal i oficial del català i del castellà*. Així mateix, a l'article 1.2 es precisen alguns dels objectius de la llei: emparar i fomentar l'ús del català per tots els ciutadans; donar efectivitat a l'ús oficial del català; normalitzar l'ús del català en tots els mitjans de comunicació social, i assegurar l'extensió del coneixement del català.

Per fer-ho possible, i a partir del fet que el català era la llengua pròpia de Catalunya, es va determinar que també havia de ser llengua pròpia de quatre àmbits, que havien d'esdevenir els quatre eixos principals de tota la política lingüística de la Generalitat de Catalunya: administració, toponímia i retolació, mitjans de comunicació propis de la Generalitat i ensenyament (no universitari).

Per tant, el català es fa llengua pròpia, primera podríem dir-ne, d'alguns àmbits públics per aconseguir anivellar la situació de les dues llengües oficials, tenint present que la situació de la llengua catalana, a tots els nivells, era —i és encara en molts aspectes— clarament i indiscutiblement inferior, precària fent servir el terme que apareix al preàmbul de la Llei de normalització lingüística a Catalunya, a la situació del castellà. En aquest punt, cal recordar que la llei va ser aprovada per 133 vots a favor (de 135 diputats).

En el camp de l'educació, i partint del fet que el 23 de juny de 1978, amb l'aprovació del Reial decret 2092/1978, ja s'havia incorporat oficialment la llengua catalana al sistema educatiu no universitari, la Llei de normalització lingüística a Catalunya va significar: declarar el català llengua

pròpia de l'ensenyament en tots els nivells educatius; establir que els infants tenien dret a rebre el primer ensenyament en la seva llengua habitual; no separar l'alumnat en centres diferents per raons de llengua; garantir que l'alumnat havia d'acreditar, en acabar l'ensenyament bàsic, un coneixement suficient del català i del castellà, fos quina fos la seva llengua habitual en iniciar l'ensenyament; determinar que el professorat havia de conèixer les dues llengües oficials, i establir que els centres d'ensenyament havien de fer de la llengua catalana vehicle d'expressió normal tant en les activitats internes com en les de projecció externa. És a dir, era una aposta clara per un sol model educatiu, de conjunció en la llengua catalana, que havia de fer possible que tota la població de Catalunya tingués l'oportunitat de conèixer les dues llengües oficials i, en el cas del català, aquesta premissa només era possible si realment el català era la primera llengua de l'escola.

Durant la dècada dels vuitanta, amb aquest nou marc legal (desplegat amb el Decret 362/1983, de 30 d'agost, sobre l'aplicació de la Llei 7/1983, de 18 d'abril, de normalització lingüística a Catalunya), i amb l'experiència acumulada per professionals que havien anat introduint l'ensenyament de i en llengua catalana, s'inicia el procés de catalanització del sistema educatiu i es comença l'anomenada immersió lingüística, que popularment esdevingué el buc insígnia de la normalització lingüística. És el moment en què es comencen a aplicar les metodologies dels programes d'immersió lingüística (PIL) en zones on l'alumnat és majoritàriament castellanoparlant,¹ en què es formen milers de mestres en cursos de reciclatge i a les Escoles de Formació del Professorat, en què s'impulsen els Plans Intensius de Normalització Lingüística per tal de coordinar en una mateixa línia les actuacions dels centres educatius, dels pares i les mares, dels ajuntaments, dels inspectors de tota l'administració educativa, dels Centres de Normalització Lingüística, d'entitats locals... Sens dubte, van ser uns anys en què la catalanització del sistema educatiu estava estretament relacionada amb la renovació pedagògica i amb una aposta clara per una escola de qualitat.

3. L'aplicació del Programa d'Immersion

L'aplicació del Programa d'Immersion Lingüística es basava en la voluntarietat dels familiars per acceptar-lo, la convicció professional dels clausures per dur-lo a terme, les estratègies didàctiques adequades per aplicar-lo i la valoració de la llengua familiar dels nens i les nenes per part del centre educatiu.

Aquesta iniciativa, ambiciosa i complexa, ha estat un dels èxits col·lectius de l'escola catalana, i dues de les moltes causes que el van fer possible van ser el consens de tota la societat i l'entusiasme i la professionalitat dels mestres i de les mestres, que van saber associar aquesta immersió catalana en el sistema educatiu amb la renovació pedagògica i amb una aposta clara per una escola catalana democràtica i de qualitat.

Basant-se en les experiències aplicades al Quebec i en algunes zones dels Estats Units, reconegudes i valorades de manera positiva en els cercles psicolingüístics i pedagògics d'arreu, el Departament, aleshores, d'Ensenyament va endegar el Programa d'Immersion Lingüística com a eina necessària per superar una escolarització deficitària en relació amb el català i que fos capaç d'ajudar a assolir que tot alumnat, independentment del seu origen, tingués el domini adequat, en acabar l'ensenyament obligatori, de les dues llengües oficials. Les experiències i les teories sobre

1. El PIL s'ha definit com un programa que permet l'aprenentatge en una llengua diferent a la llengua familiar de l'alumne/a. Té com a objectiu facilitar, des del primer moment, la incorporació al sistema educatiu de l'alumnat que no té el català com a llengua habitual.

l'adquisició de dues llengües aportades per J. Cummins, J. A. Fishman i E. Lambert, entre d'altres, proporcionaven una base prou sòlida per oferir una proposta nova i engrescadora per a un gran nombre d'escoles que, fins aleshores, no havien vist el camí per arribar al bilingüisme del seu alumnat monolingüe no catalanoparlant. L'èxit d'aquest programa, segons paraules de Josep M. Artigal, es basava en el fet que «les llengües no s'aprenen primer i s'utilitzen després, sinó que les llengües s'aprenen quan s'usen».

Des del curs 1983-1984, en què per primera vegada es va aplicar el Programa d'Immersió Lingüística a les escoles públiques de Santa Coloma de Gramenet, Terrassa i altres poblacions, centenars de centres d'arreu de Catalunya² es van anar incorporant al PIL. El curs 1995-1996 hi havia 1.280 escoles que aplicaven el Programa d'Immersió i 91.024 alumnes que el seguien.

L'aplicació del PIL va ser una de les claus per avançar en el camí de la normalització lingüística i de la modernització de l'escola catalana i, amb aquest objectiu, el Departament d'Ensenyament hi va abocar molts esforços organitzatius:

- Els Plans Intensius de Normalització Lingüística, que van promoure i potenciar la relació entre l'escola i l'entorn, i que van impulsar que la majoria de centres d'una zona apliquessin el PIL.
- Els seminaris de capacitació lingüística per al professorat.
- Els seminaris de didàctica de la llengua catalana com a L2.
- Els programes d'immersió per al professorat (PIP), que es van adreçar a aquells mestres que no tenien un ús fluid de la llengua.

4. El perquè ara d'un nou impuls

Tot i la valoració globalment positiva de tot el procés d'aplicació del PIL, cal dir que no totes les experiències d'immersió van ser del tot reeixides. La ràpida generalització del programa no sempre va anar acompanyada dels recursos suficients. En alguns casos, no es va fer ni l'assessorament ni la formació adients per dur a terme el canvi metodològic que implicava l'aplicació del PIL. A més, no va haver-hi una política clara d'edició o d'incentivació de l'edició dels materials didàctics que havien de donar resposta a la nova situació.

Alguns centres d'educació infantil i primària van quedar en una situació poc consolidada i als centres de secundària, malgrat excepcions molt interessants i lloables, el procés d'innovació i de catalanització no va ser tan intens ni tan sistemàtic com hauria calgut, la qual cosa va provocar, en molts casos, un trencament lingüístic i metodològic en el pas de l'alumnat de la primària a la secundària.

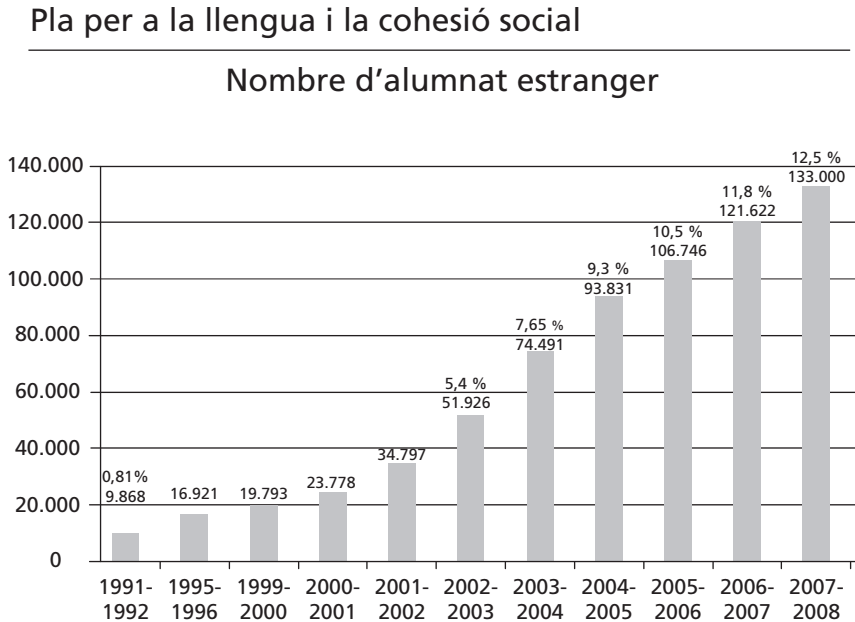
Un nou marc legal més favorable definit per la Llei 1/1992, Llei orgànica del sistema educatiu (LOGSE), i la Llei 1/1998, de política lingüística, paradoxalment, no va anar degudament acompanyat dels recursos i suports necessaris per consolidar aquest canvi iniciat amb tanta convicció i encert. A més, cal constatar la manca de formació inicial i continuada dels mestres i de les mestres que havien d'aplicar el PIL (un problema que hem arrossegat fins avui).

D'altra banda, al final de la dècada dels noranta del segle passat, la nostra societat va iniciar un procés de grans transformacions socials i culturals, i va començar a rebre una onada migratòria procedent de tot el món, amb alumnat de llengües familiars molt diverses (que actualment repre-

2. Paral·lelament també ho estaven fent centres educatius del País Valencià, de la Catalunya Nord i de les illes Balears.

sent ja un 13 % de l'alumnat de Catalunya). Aquesta nova realitat sociolingüística implicava adaptar i modificar allò que ja era vàlid fa més de vint anys, però també implicava saber trobar noves estratègies per poder atendre la realitat multilingüe de les nostres aules.

Figura 1. Evolució de l'alumnat de nacionalitat estrangera a Catalunya (Font: Departament d'Educació)

5. El Pla per a la Llengua i la Cohesió Social i la immersió lingüística

Com a resposta a la nova situació, el Departament d'Educació el 2004 endega el Pla per a la Llengua i la Cohesió Social, el qual va definir un nou marc d'intervenció basat en la llengua, la interculturalitat i la cohesió social, que es concreta en *l'aula d'acollida*, *el centre acollidor* i *el pla educatiu d'entorn*: tres línies estratègiques per respondre d'una manera integrada als nous reptes de cohesió social i lingüística de la nostra societat. Amb la convicció, a més, de ser davant d'una nova oportunitat per millorar el nostre sistema educatiu i per construir una escola de qualitat per a tothom, arrelada al país i oberta al món. A més, *els plans educatius d'entorn*, concebuts com un impuls per potenciar la cohesió social, ofereixen una oportunitat per travar xarxes de relació entre el teixit social, alhora que promouen de manera decidida l'ús de la llengua catalana en totes les activitats que s'adrecen a la comunitat educativa. Cal recordar que una de les línies de treball dels plans d'entorn és fer de la llengua catalana la llengua d'ús més enllà de les activitats curriculars i escolars, ja que l'alumnat l'ha de poder utilitzar en el seu entorn proper, el qual esdevé una peça clau per consolidar la llengua.

És dins d'aquest nou context que cal adaptar i potenciar la immersió lingüística, aprofitant el patrimoni pedagògic de tota l'experiència acumulada. Per aquest motiu, es va crear un grup de

treball dins del Consell assessor de la llengua a l'escola³ amb la finalitat de readaptar la metodologia d'immersió a les noves necessitats i a les noves realitats sociolingüístiques.

6. La nova immersió

La metodologia d'aquesta nova immersió lingüística té unes bases teòriques que la defineixen:

- El marc teòric ha de ser compartit per tots els docents del centre, que han de conèixer els principis que regeixen l'aplicació de la immersió.
- Els pares i les mares han de tenir clar el dret dels seus fills a compartir la riquesa lingüística de la societat catalana per tal que tothom tingui les mateixes oportunitats. Han de compartir des del primer moment els objectius de la immersió lingüística a Catalunya, un fet imprescindible per desenvolupar actituds positives en els processos d'adquisició i d'ús de la llengua. S'ha d'assegurar, per tant, una acollida de les famílies a l'escola que garanteixi la comunicació i que faci possible un bon clima afectiu. Per això, mitjançant reunions informatives abans de començar l'escolaritat i sempre que es cregui convenient, cal que els pares coneguin el procés que fan els infants per adquirir la llengua i la didàctica que s'aplica. En tot moment, s'ha de mantenir i explicitar molt de respecte per la llengua familiar de l'alumnat.
- S'ha de garantir des del primer moment una actitud i una motivació favorables per part de tot l'alumnat.
- S'han de definir sistemàticament uns objectius per nivells o cicles pel que fa a l'adquisició de la llengua, amb especial referència a la coherència de les programacions, d'acord amb els criteris del projecte lingüístic del centre per al tractament integrat de totes les llengües.
- S'han d'anar aplicant les estratègies didàctiques adequades a les necessitats reals de cadascun dels alumnes.
- S'han de concretar els contextos situacionals dins i fora de l'aula on es produeix l'adquisició de la llengua. El docent ha d'assegurar, des del primer dia, que cadascun dels alumnes tingui una comprensió adequada dels *inputs* a través d'un llenguatge molt contextualitzat i de suports no verbals, a l'aula, al pati, als passadissos...
- S'ha de treballar de manera acurada el disseny de les orientacions didàctiques que fomenten l'expressió oral i escrita. S'ha d'assegurar que les estratègies són molt variades per fomentar l'expressió de l'alumnat i que tot el professorat les aplica en la diversitat de situacions comunicatives de l'escola.
- És imprescindible l'atenció i l'afecte del mestre amb cada alumne/a per facilitar la comunicació i afavorir el progrés en el domini de la llengua. El docent ha d'aprofitar totes les situacions comunicatives i ha d'interactuar amb els alumnes segons el seu nivell de competència lingüística, a fi d'afavorir-ne el progrés.
- S'ha de fer un reconeixement simbòlic de la llengua familiar de l'alumnat així com la seva incorporació a la pràctica educativa.⁴

3. Les conclusions d'aquest treball són les que han servit de base per elaborar el pla per a l'actualització del programa d'immersió lingüística. Les trobareu a: http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Documents/ARXIUS/consell-comissio_immersio.pdf.

4. D'entre les més de 250 llengües parlades a Catalunya, a més de les curriculars, destaquem com a més nombroses: àrab, amazic, romanès, panjabi, urdú/hindi, ucraïnès, portuguès, quítxua, wòlof, xinès wu, rus, polonès...

- Els docents han d'oferir un bon model lingüístic (de llengua i també d'ús) i han de ser conscients que ho són en totes les situacions que es generen en un entorn escolar.
- Cal assegurar la continuïtat i la coherència d'aquestes estratègies metodològiques al llarg de l'educació infantil, primària i secundària. L'aprenentatge d'una nova llengua és un procés llarg i complex.
- Cal un seguiment i una avaluació individualitzats i continus de les competències oral i escrita de cada alumne.
- Per tant, el nou impuls en l'aplicació de la immersió lingüística, pel que fa als centres educatius i als seus professionals, implica:
- Fer un tractament integrat de totes les llengües del currículum.
- Difondre bones pràctiques de centres de referència que facin una aplicació adient de la metodologia d'immersió.
- Incentivar l'elaboració i difusió de materials didàctics.
- Disposar de materials de divulgació per a les famílies.
- Utilitzar les TAC. Amb les TAC es pot fer una renovació de les estratègies per treballar la comprensió oral i escrita.
- Dinamitzar el treball en xarxa de l'alumnat i del professorat.
- Estimular la coresponsabilitat de tota la comunitat educativa.
- Repensar la formació permanent dels i de les mestres.
- Treballar conjuntament amb la universitat la formació inicial dels ensenyants.

Però, sobretot, implica entendre que una de les peces clau ha de ser la formació del professorat en les metodologies de la immersió lingüística i en la pràctica d'usos lingüístics que facin percebre la utilitat del català.

A més, la potenciació de la nova immersió ha de tenir present que caldrà seguir estratègies diferenciades segons la tipologia de centres:

- Centres amb majoria d'alumnat castellanoparlant.
- Centres amb una gran diversitat lingüística a les aules.
- Centres amb alumnat majoritàriament catalanoparlant, però amb una presència cada vegada més significativa d'altres llengües.

7. Eixos i fases del pla

El pla per a l'actualització del programa d'immersió lingüística, aprovat el 2007, es basa en dos grans eixos d'actuació:

- L'actualització de la formació del professorat.
- La incentivació de l'edició de materials i la difusió de bones pràctiques.

I, alhora, s'articula en tres fases:

7.1. Primera fase (1r any):

- Formació de l'equip de vint formadors i formadores especialistes en educació infantil i primària, que impartiran els seminaris.
- Detecció, per part de la inspecció educativa, dels centres que han de participar en el seminari.

- Realització del seminari de formació per zones.
- Actualització del Projecte Lingüístic de Centre (PLC) amb l'assessorament dels assessors i les assessores de llengua, cohesió social i interculturalitat del Departament d'Educació

7.2. Segona fase (2n any):

- Traspàs del seminari al conjunt del professorat del centre.
- Autoavaluació i planificació de canvis metodològics per fer una immersió adequada a la nova realitat sociolingüística amb la participació de formadors i formadores del Departament d'Educació (especialitzats en pràctica reflexiva).⁵
- Implementació del projecte lingüístic de centre amb l'assessorament de l'assessor/a LIC.
- Seminaris específics (primària).

7.3. Tercera fase (3r any):

- Creació de grups de treball, coordinats per l'assessor/a LIC i supervisats per la inspecció educativa, formats per centres de primària i de secundària d'una mateixa zona escolar per establir la continuïtat i la coherència dels usos lingüístics i de la didàctica de la llengua.
- Seminaris específics (secundària).
- Avaluació per part de la inspecció educativa del procés seguit en cadascun dels centres.

8. Agents implicats

8.1. Professorat formador

Els formadors i les formadores dels seminaris de la primera fase són una vintena de mestres d'educació infantil i primària, que depenen dels diferents serveis territorials, amb experiència docent en el camp de la immersió lingüística, de l'ensenyament i l'aprenentatge plurilingüe o de l'aplicació significativa de les TIC en el tractament transversal de les llengües en el currículum. Aquests formadors, que van rebre formació específica durant el curs 2007-2008 i que la continuen rebent durant tot el desenvolupament del pla, tenen una dedicació de mitja jornada durant tres cursos escolars. Realitzen un seminari per setmana i, a més a més, exemplificacions a les aules dels mestres assistents. Aquest equip actua coordinadament a partir de les orientacions de la responsable del Programa d'Immersion Lingüística del Servei d'Immersion i Ús de la Llengua de la Subdirecció General de Llengües i Entorn, per a la qual cosa s'ha creat un espai virtual que permet la comunicació del grup.

Les formadores i els responsables de l'assessorament de la segona fase són, respectivament, formadors col·laboradors dels ICE i l'assessor o assessora LIC del centre. Els primers treballen els aspectes que el claustre hagi triat per aprofundir en l'aplicació de la metodologia d'immersió des d'un enfocament de pràctica reflexiva, i l'assessor LIC treballa els aspectes derivats dels usos lingüístics i la continuïtat i la coherència entre els diferents cicles de primària i la secundària, i en alguns casos fa de formador en els seminaris de cicle mitjà i superior.

En el cas de la tercera fase, el pas a secundària, els seminaris seran impartits per formadors externs.

5. El formador és un dels col·laboradors dels ICE que va rebre formació en pràctica reflexiva i en metodologia de la llengua oral durant els cursos 2005-2006 i 2006-2007.

8.2. Inspecció educativa

Una peça clau del pla és la implicació i la participació activa de la inspecció educativa en tot el procés, en especial per fer la detecció i la prioritització de necessitats, el seguiment de la formació del seminari, la supervisió del procés d'autoavaluació que els centres facin dels seus processos de millora, la continuïtat i la coherència entre els diferents cicles de primària i la secundària i, finalment, l'avaluació del procés d'ensenyament i aprenentatge de la llengua i dels usos lingüístics als centres educatius.

Des d'inspecció es fa un seguiment global i una posterior avaluació del pla.

8.3. Assessors de llengua, interculturalitat i cohesió social

Els assessors LIC ajuden a adaptar, consolidar i crear continuïtats i coherències en tot el procés i al llarg de les diferents etapes educatives (infantil, primària i secundària). Per aquest motiu, ha calgut continuar formant-los en els aspectes relacionats amb els usos lingüístics i en l'aplicació de les metodologies pròpies de la immersió lingüística. En concret, se li demana a l'assessor/a LIC:

- Paral·lelament a la inspecció educativa, que fa el seguiment i l'avaluació de la concreció del pla en els centres, l'assessor/a LIC en un primer any ajuda a revisar i a actualitzar el projecte lingüístic del centre, proposa la potenciació d'activitats que fomentin els usos interpersonals, ajuda a fer el traspàs del contingut del seminari inicial al conjunt del professorat i ajuda a concretar l'enfocament de la llengua oral al cicle mitjà i al cicle superior de primària.
- En un segon curs, l'assessor/a LIC fa un seguiment de l'aplicació del projecte lingüístic i de les actuacions que ha acordat l'equip docent i col·labora en la detecció de necessitats de formació i en l'elaboració de protocols per assegurar la coherència i la continuïtat dels usos lingüístics entre els diversos cicles de primària.
- En un tercer curs, l'assessor/a LIC col·labora en la continuació de grups de treball entre primària i secundària per assegurar la coherència i la continuïtat dels usos lingüístics entre aquests dos nivells educatius i per treballar les metodologies d'ensenyament/aprenentatge de la llengua. Col·labora també amb la inspecció educativa en el procés d'avaluació.

9. Materials per a la immersió

Per facilitar l'aplicació de la metodologia d'immersió lingüística, des del Departament d'Educació s'han establert diverses línies d'actuació pel que fa a l'elaboració de material didàctic:

- Elaboració de materials relacionats amb el seminari de formació. S'han editat els materials didàctics relacionats amb el seminari i es reeditarà i s'actualitzarà la publicació del departament *L'ús del llenguatge a l'escola*.
- Reedicció i actualització de materials (externs) que en el seu moment van establir línies didàctiques. Cal destacar, per exemple, que s'ha actualitzat i adaptat a la nova realitat sociolingüística una de les obres de referència de la immersió lingüística: *La narració dialogada: una manera d'explicar contes a alumnes d'educació infantil i 1r de primària que no tenen el català com a llengua familiar*, de Josep Maria Artigal.
- Revisió i reedicció de materials elaborats pel departament: *Recursos per exercitar els sons, Contes per representar, Els jocs orals tradicionals...*
- Elaboració de propostes didàctiques noves sobre els usos lingüístics, pautes d'ús lingüístic,

la verticalitat en els usos lingüístics, el llenguatge comunicatiu i el llenguatge acadèmic, la interacció i la mediació...

- Difusió de material didàctic interactiu, en especial aquell que per la seva presentació plurilingüe permeti transmetre els criteris i les línies d'actuació integrada que han de presidir el projecte educatiu del centre.
- Elaboració de material plurilingüe en el qual es pari una atenció especial a les llengües d'origen de l'alumnat, i el seu valor afegit en una societat catalana plural i oberta al món, com, per exemple, la col·lecció *Contes portats pel vent*, on trobarem contes interactius bilingües en català i en llengües com el wòlof, el manding, el ful, l'àrab, l'amazic...
- Recull de bones pràctiques en DVD i al web del Departament d'Educació.

10. Conclusió

En definitiva, l'objectiu del pla per a l'actualització de la metodologia d'immersió en l'actual context sociolingüístic és que el professor conegui, comparteixi i apliqui les estratègies d'ensenyament i d'aprenentatge de segones llengües necessàries per donar resposta a la diversitat lingüística del nostre alumnat, al qual cal garantir el coneixement de les dues llengües oficials en acabar l'ensenyament obligatori, i que a més, tingui present que la coherència i la continuïtat dels usos lingüístics favorables a la llengua catalana són inseparables d'aquestes qüestions metodològiques en el cas d'un programa d'immersió en la llengua pròpia del país.

11. Bibliografia

- ARENES, J.; MUSET, M. (2008). *La immersió lingüística*. Vic: Eumo Editorial.
- ARNAU, J. (1980). *Escola i contacte de llengües*. Barcelona: Ediciones CEAC.
- ARTIGAL, J. M. (1989). *La immersió a Catalunya. Consideracions psicolingüístiques*. Vic: Eumo Editorial.
- SERRA, J. M. (1997). *Immersion lingüística, rendiment acadèmic i classe social*. Barcelona: Horsori.
- VILA, I. (1995). *El català i el castellà en el sistema educatiu de Catalunya*. Barcelona: Horsori.
- VILA, I.; ARAGONÈS, N.; PALOU, J.; SIQUÉS, C.; VERDAGUER, M. T.; VILÀ, M. (2006). *Els programes de canvi de llengua de la llar a l'escola: aspectes metodològics i organitzatius. Consell assessor de la llengua a l'escola: Conclusions*. Barcelona: Departament d'Educació.
- VOLTAS, M. (1989). *La immersió lingüística a parvulari*. Barcelona: Departament d'Ensenyament.